

II

(Tiedonannot)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDONANNOT

EUROOPAN KOMISSIO

KOMISSIION TIEDONANTO

**suuntaviivoista Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainasta pakenevien ihmisten auttamiseksi
työmarkkinoille, ammatilliseen koulutukseen ja aikuiskoulutukseen**

(2022/C 233/01)

1. JOHDANTO

Sen jälkeen, kun Venäjä käynnisti hyökkäyssodan Ukrainaa vastaan, lähes 6,5 miljoonaa ihmistä on paennut Ukrainasta EU:hun. Noin 3 miljoonaa on rekisteröitynyt saadakseen tilapäistä suojelua, ja suurin osa on naisia ja lapsia ⁽¹⁾. Tällä hetkellä saatavilla olevien tietojen mukaan vain suhteellisen pieni osa työikäisistä pakolaisista on päässyt EU:n työmarkkinoille tai rekisteröitynyt julkisiin työvoimapalveluihin. Tämä saattaa johtua fyysisistä tai henkisistä traumaista, sopeutumisesta vastaanottavaan jäsenvaltioon, tiedon puuttumisesta käytettävissä olevista mahdollisuuksista tai muista esteistä (kuten kielestä tai lastenhoitovelvollisuuksista).

Riippumatta siitä, kuinka moni todennäköisesti jää EU:hun ja kuinka todennäköiseltä paluu näyttää, jäsenvaltioiden työmarkkinoille pääsystä kiinnostuneiden ihmisten määrän uskotaan kasvavan.

Nopea ja tehokas integroituminen työmarkkinoille on tärkeää sekä vastaanottaville yhteisöille että Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainasta pakeneville ihmisille, jotka voivat tällä tavalla rakentaa elämänsä uudelleen ja jatkaa osaamisensa kehittämistä. Tästä on etua paitsi asianomaisille henkilöille ja EU:lle myös Ukrainan jälleenrakentamiselle.

Tässä tiedonannossa esitellään poliittisia suuntaviivoja jäsenvaltioiden toimia varten, jotta ne voivat auttaa Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä pääsemään työmarkkinoille, ammatilliseen koulutukseen ja aikuiskoulutukseen.

Suuntaviivat pohjautuvat EU:n tasolla jo toteutettuihin toimiin, joilla tuetaan EU:hun saapuvia, ja täydentävät niitä. Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2022/382 ⁽²⁾ Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen

⁽¹⁾ Viimeisimmät tiedot on saatu EU:n muuttoliikkeeseen liittyvää varautumista ja kriisinhallintaa koskevan mekanismin (suunnitelma) verkostolta.

⁽²⁾ EUVL L 71, 4.3.2022, s. 1

maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY⁽³⁾, jäljempänä ”tilapäistä suojelua koskeva direktiivi”, 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta, hyväksyttiin 4. maaliskuuta 2022. Komissio antoi 21. maaliskuuta kyseisen päätöksen täytäntöönpanoa koskevat toimitaohjeet⁽⁴⁾, jäljempänä ”toimitaohjeet”, 23. maaliskuuta tiedonannon *Ukrainan sotaa pakenevien vastaanottaminen: Eurooppa valmistautuu vastaamaan tarpeisiin*⁽⁵⁾, jäljempänä ”23. maaliskuuta annettu tiedonanto”, ja 5. huhtikuuta suosituksen Venäjän hyökkäyksen vuoksi Ukrainasta pakenevien henkilöiden tutkintojen tunnustamisesta⁽⁶⁾, jäljempänä ”suositus tutkintojen tunnustamisesta”. Maaliskuun 28. päivänä kokoontuneessa ylimääräisessä oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa komissio esitteli yhdessä EU:n neuvoston puheenjohtajavaltion Ranskan kanssa 10-kohtaisen suunnitelman⁽⁷⁾, jolla tehostetaan Ukrainasta sotaa pakenevien ihmisten vastaanoton koordinoitua Euroopassa. Näitä keskeisiä asiakirjoja päivitetään tarvittaessa muuttuvien olosuhteiden huomioon ottamiseksi, jos lisäohjeistus on tarpeen.

Tilapäistä suojelua saavilla henkilöillä on oikeus päästä EU:n työmarkkinoille, ammatilliseen koulutukseen ja aikuiskoulutukseen. Komissio rohkaisi 23. maaliskuuta annetussa tiedonannossa jäsenvaltioita myöntämään pääsyn työmarkkinoille myös henkilöille, joihin sovelletaan neuvoston täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2022/382 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua, jäljempänä ”kansallisen lainsäädännön mukainen asianmukainen suojelu”, sekä laajentamaan tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 12 artiklan säännösten soveltamisen koskemaan heitä. Samaan tapaan komissio kehottaa tällä tiedonannolla jäsenvaltioita, siinä määrin kuin se on mahdollista, laajentamaan tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 14 artiklan ammatillista koulutusta ja aikuiskoulutusta koskevien säännösten soveltamisen koskemaan henkilöitä, joihin sovelletaan kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua. Sen vuoksi tässä tiedonannossa viitataan sekä Venäjän hyökkäyssotaa pakeneviin henkilöihin, jotka ovat oikeutettuja tilapäiseen suojeluun tilapäistä suojelua koskevan direktiivin nojalla, että henkilöihin, jotka ovat oikeutettuja tilapäiseen suojeluun kansallisen lainsäädännön mukaisen asianmukaisen suojelun nojalla.

Komissio pitää monien eri kanavien kautta yhteyttä Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien henkilöiden vastaanottoon ja integrointiin osallistuviin kansallisiin viranomaisiin, työmarkkinaosapuoliin ja talouselämän osapuoliin, yksityiseen sektoriin ja kansalaisjärjestöihin. Solidaarisuusfoorumi⁽⁸⁾ koordinoi jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä esimerkiksi kartoittamalla tarpeita, resursseja, vastaanottovalmiuksia ja siirtoja ja kiinnittää erityistä huomiota kaikkein haavoittuvimpien ja erityisesti lasten tarpeisiin. Komissio on perustanut monikielisen verkkosivuston⁽⁹⁾, jolla Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville henkilöille annetaan tietoa heidän oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan sekä menettelyistä, joita heidän on noudatettava saavuttuaan EU:hun. Lisäksi monilla EU:n tason aloitteilla varmistetaan, että jäsenvaltiot voivat hyödyntää käytettävissään olevia EU:n varoja täysimääräisesti, etenkin osana ”koheesiopoliittista tukitoimea Euroopan pakolaisten auttamiseksi” (CARE-tukitoimi⁽¹⁰⁾).

Tulijoiden määrä ja saapumisnopeus ovat ennennäkemättömiä ja edellyttävät tehokkaita toimia kaikilla tasoilla. Tämän asiakirjan tarkoituksena on antaa jäsenvaltioille poliittisia suuntaviivoja, joiden tarkoituksena on helpottaa Ukrainasta tulevien henkilöiden integrointia työmarkkinoille. Siinä hahmotellaan viime kuukausina ja vuosien 2015–2016 muuttoliiketilanteista saatuihin kokemuksiin ja parhaisiin käytäntöihin perustuvia konkreettisia toimia, joita jäsenvaltiot voivat toteuttaa. Onnistunut integroituminen työmarkkinoille riippuu myös muilla aloilla, kuten majoituksen, terveydenhuollon (myös mielenterveys- ja lisääntymisterveydenhuollon) sosiaalisen suojelun ja palvelujen sekä vanhempien osalta lastenhoidon, varhaiskasvatuksen ja kouluopetuksen osalta toteutetuista toimista. Kaikki komission näillä aloilla toteuttamat toimet ovat täydentäviä⁽¹¹⁾.

(3) Toimitaohjeiden ja 23. maaliskuuta annetun tiedonannon mukaisesti neuvoston täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2022/382 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, että Ukrainan kansalaisten lisäksi tilapäistä suojelua sovelletaan kolmansien maiden kansalaisiin ja kansalaisuudettomiin henkilöihin, jotka saivat kansainvälistä Ukrainassa ennen 24. helmikuuta 2022, ja heidän perheisiinsä. Sellaisiin kolmansien maiden kansalaisiin, jotka asuivat Ukrainassa 24. helmikuuta tai sitä ennen pysyvän oleskeluluvan perusteella ja jotka eivät voi palata lähtömaahansa turvallisesti, jäsenvaltioiden on sovellettava joko tilapäistä suojelua tai kansallisen lainsäädäntönsä mukaista asianmukaista suojelua (neuvoston täytäntöönpanopäätöksen 2 artiklan 2 kohta). Jäsenvaltiot voivat soveltaa tilapäistä suojelua myös muihin kolmansien maiden kansalaisiin, jotka oleskelivat laillisesti Ukrainassa ja jotka eivät voi palata lähtömaahansa (neuvoston täytäntöönpanopäätöksen 2 artiklan 3 kohta). Kuten toimitaohjeissa todetaan, neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä tarkoitettua tilapäistä suojelua sovelletaan yhden vuoden ajan kyseisen päätöksen voimaantulosta eli 4. maaliskuuta 2022 ja 4. maaliskuuta 2023 välisenä aikana direktiivin 2001/55/EY 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Jos neuvosto ei tänä aikana tee komission ehdotuksesta päätöstä tilapäisen suojelun lopettamisesta, voimassaoloa jatketaan ilman eri toimenpiteitä kuudella kuukaudella 4. syyskuuta 2023 saakka ja jälleen kuudella kuukaudella 4. maaliskuuta 2024 saakka.

(4) Komission tiedonanto Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta annettun neuvoston täytäntöönpanopäätöksen 2022/382 täytäntöönpanoa koskevista toimitaohjeista (EUVL C 126 I, 21.3.2022, s. 1).

(5) COM(2022) 131 final

(6) Komission suositus (EU) 2022/554, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2022, Venäjän hyökkäyksen vuoksi Ukrainasta pakenevien henkilöiden tutkintojen tunnustamisesta (EUVL L 107 I, 6.4.2022, s. 1).

(7) Sisäasioiden neuvosto: Kymmenkohtainen suunnitelma (europa.eu) (englanniksi)

(8) Komissio perusti foorumin tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 24–27 artiklan nojalla.

(9) Tietoa Ukrainan sotaa pakeneville | Euroopan komissio (europa.eu)

(10) Ukraina: CARE-tukitoimen lopullinen hyväksyminen | Euroopan sosiaalirahasto plus (europa.eu) (englanniksi)

(11) Lisätoimia toteutetaan koko ajan – katso esimerkiksi komission valmistelemat koulutusaloitteet 10-kohtaisen suunnitelman täytäntöönpanemiseksi, mukaan lukien ”turvallinen koti” -aloite. Koulutuksen alalla komissio on laatinut poliittisen ohjeen ukrainalaisten pakolaisten osallisuuden tukemiseen koulutuksessa: näkökohdat, pääperiaatteet ja käytänteet (schooleducationgateway.eu)

Jäsenvaltioita kannustetaan panemaan tässä tiedonannossa annetut suuntaviivat täytäntöön Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden⁽¹²⁾ mukaisesti. Nämä periaatteet ovat olennaisia oikeudenmukaisten ja toimivien työmarkkinoiden ja sosiaalisen suojelun järjestelmien takaamiseksi Euroopassa. Useat kotouttamista ja osallisuutta koskevaan komission toimintasuunnitelmaan 2021–2027⁽¹³⁾ sisältyvät toimet ovat erityisen tärkeitä Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten kannalta. Huomiota olisi kiinnitettävä myös syrjimättömyyteen ja syrjinnän vaarassa olevien tiettyjen ryhmien, kuten romanien ja rodulliseen tai etniseen vähemmistöön kuuluvien henkilöiden, vammaisten ja hlbtqi-yhteisöjen, erityiseen haavoittuvuuteen.

EU jatkaa yhteistyötään Ukrainan viranomaisten kanssa ja tukee toimia, joilla varmistetaan, että Venäjän hyökkäyssotaa pakenevat ihmiset voivat käyttää oikeuksiaan. EU:n ukrainalaisilla maahanmuuttajayhteisöillä on merkittävä rooli Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten auttamisessa.

2. PÄÄSY TYÖMARKKINOILLE JA KOULUTUKSEEN

2.1. Ansiotyö ja itsenäinen ammatinharjoittaminen

Nopea ja tehokas pääsy ja integroituminen työmarkkinoille on olennaisen tärkeää niille Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville ihmisille, jotka ovat halukkaita ja kykeneviä tekemään työtä. He voivat toimia palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina ja siten tulla taloudellisesti riippumattomiksi, rakentaa elämänsä uudelleen ja osallistua ja integroitua paikallisyhteisöön EU:ssa oleskelunsa aikana. Tästä on etua paitsi asianomaisille henkilöille ja EU:lle myös Ukrainan jälleenrakentamiselle.

On sallittava, että tilapäistä suojelua saavat henkilöt voivat toimia palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina, ellei asianomaiseen ammattiin sovellettavista säännöistä muuta johdu. Työmarkkinapoliittisista syistä jäsenvaltiot saavat asettaa etusijalle unionin kansalaiset ja niiden maiden kansalaiset, joita sitoo sopimus Euroopan talousalueesta, sekä laillisesti maassa oleskelevat, työttömyyskorvausta saavat kolmansien maiden kansalaiset. Tällöin on sovellettava palkkausta, toisen palveluksessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivia koskevien sosiaaliturvajärjestelmien piiriin pääsyä sekä muita työehtoja koskevaa, jäsenvaltioissa voimassa olevaa yleistä lainsäädäntöä.

Komissio suosittelee 23. maaliskuuta annetussa tiedonannossa, että jäsenvaltiot tulkitsevat tilapäistä suojelua koskevan direktiivin mukaisia oikeuksia päästä EU:n työmarkkinoille mahdollisimman laajasti ja soveltavat poikkeuksia vapaaseen liikkuvuuteen sisämarkkinoilla vain asianmukaisesti perustelluissa olosuhteissa. Komissio kannustaa jäsenvaltioita myöntämään pääsyn työmarkkinoilleen myös niille, joihin sovelletaan kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua. Suosituksessa tutkintojen tunnustamisesta komissio suosittelee myös, että jäsenvaltiot eivät aseta tai pidä voimassa vaatimuksia, joiden mukaan yritysten on osoitettava, että ne eivät voi palkata EU:n kansalaista ennen tilapäistä suojelua saavan henkilön palkkaamista.

On myös tärkeää estää hyväksikäyttö ja pimeä työ. Euroopan työviranomainen tukee parhaiden käytäntöjen vaihtoa pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävän eurooppalaisen fooruminsa⁽¹⁴⁾ kautta mahdollisen työvoiman väärinkäytön ja hyväksikäytön torjumiseksi. Viime vuosina foorumi on edistänyt kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa yhdistyvät ehkäisevät toimet (kuten tietoisuuden lisääminen ja tiedottaminen) ja työpaikalla tehtyjen tarkastusten pohjalta asetetut seuraamukset⁽¹⁵⁾.

Julkisilla työvoimapalveluilla on keskeinen rooli eli ne toimivat linkkinä työnhakijoiden ja työnantajien välillä sekä ihmisten integroimisessa työmarkkinoille ja saapuvien neuvonnassa. Ne tekevät yhteistyötä ja koordinoivat toimia muiden sidosryhmien, kuten muiden kansallisten viranomaisten, kuntien, työmarkkinaosapuolten ja kansalaisjärjestöjen, mukaan lukien ukrainalaiset ja muut maahanmuuttajayhteisöt, kanssa oikea-aikaisen ja kohdennetun tuen varmistamiseksi. Julkiset työnvälityspalvelut ovat myös keskeisiä EURES-palvelujen⁽¹⁶⁾ tarjoajia. Osa Venäjän hyökkäyssotaa pakenevista ihmisistä voi käyttää näitä palveluja. Komissio on valmis helpottamaan näihin kysymyksiin liittyvää tiedonvaihtoa ja yhteistyötä entisestään Euroopan laajuisten julkisten työvoimapalvelujen verkoston kautta.

⁽¹²⁾ Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari | Euroopan komissio (europa.eu)

⁽¹³⁾ COM(2020) 758 final.

⁽¹⁴⁾ Pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävä eurooppalainen foorumi | Euroopan työviranomainen (europa.eu (englanniksi))

⁽¹⁵⁾ Myös Euroopan sosiaalirahasto (ESR) on rahoittanut tällaisia hankkeita. Katso esimerkiksi Integrazione migranti Progetto PIU' SUPREME (lavoro.gov.it).

⁽¹⁶⁾ EURES (europa.eu) on eurooppalainen työvoimapalvelujen yhteistyöverkosto, jonka tarkoituksena on helpottaa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta. Katso erityisesti osio "Eläminen ja työskentely".

Julkisia työvoimapalveluja koskeva kyselytutkimus:

Maaliskuussa 2022 komissio teki julkisia työvoimapalveluja koskevan kyselytutkimuksen. Sen mukaan työvoimapalvelut ovat mukauttaneet asiaan liittyviä prosessejaan nopeasti tiedottamalla verkossa monella kielellä (joissakin tapauksissa myös ukrainaksi) ja asettamalla käyttöön erityisiä neuvonantajia. Joissakin maissa julkiset työvoimapalvelut ovat perustaneet omia sivutoimipisteitä Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville työnhakijoille, ja joissakin tapauksissa ne jopa julkaisevat nimenomaan heille tarkoitettuja työpaikkoja. Jotkin työvoimapalvelut ovat edustettuina jo vastaanottokeskuksissa ja -palveluissa, ja jotkin niistä osallistuvat Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten auttamiseksi perustettuihin yhteisiin hätäapuryhmiin tai työryhmiin. Monilla julkisilla työvoimapalveluilla on jo viime vuosina hankittua huomattavaa kokemusta turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten rekisteröinnistä ja profiloinnista ja heidän integroimisestaan työmarkkinoille. Sen vuoksi niitä pyydetään tekemään yhteistyötä ja vaihtamaan hyviä käytäntöjä Euroopan laajuisen julkisten työvoimapalvelujen verkoston kautta.

Komissio tekee yhteistyötä myös työmarkkinaosapuolten ja talouselämän osapuolten kanssa työmarkkinoiden eurooppalaisen kotouttamiskumppanuuden⁽¹⁷⁾ puitteissa ja edistää siten Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten integroitumista työmarkkinoille. Jäsenvaltioita kannustetaan omaksumaan myös kansallisella tasolla monisidosryhmäinen lähestymistapa työmarkkinaosapuolten ja talouselämän osapuolten osalta, sillä ne ovat keskeisiä pyrittäessä luomaan ja saamaan tehokkaasti käyttöön työllistymisen ja itsenäisen ammatinharjoittamisen mahdollisuuksia ja antamaan riittävästi tukea.

➔ Komissio kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon seuraavat seikat, kun ne toteuttavat työllistymiseen ja itsenäiseen ammatinharjoittamiseen liittyviä toimia:

— Tietojen asettaminen saataville seuraavista:

- **Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville ihmisille tarkoitettu tuki.** Tämä tarkoittaa lainsäädännön velvoitteiden ylittämistä siltä osin kuin on kyse oikeuksista tiedottamisesta ja koskee saatavilla olevaa tukea, kuten ammatinvalinnanohjausta, neuvontaa, mentorointia, suojaa syrjinnältä (erityisesti raskaana olevat ja pienten lasten vanhemmat) ja työ- ja yksityiselämän tasapainoa koskevia toimia. Tällaiset tiedot voitaisiin sisällyttää tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 9 artiklassa tarkoitettuun asiakirjaan mielellään vastaanottajan kielellä, ja ne voitaisiin asettaa saataville myös asiaa koskevilla verkkosivustoilla, sovelluksissa tai mainoksissa. Jäsenvaltioita kannustetaan asettamaan vastaavanlainen asiakirja ja tietopaketti myös kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua saavien henkilöiden saataville.
- Tilapäistä suojelua ja kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua saavien henkilöiden oikeudet **kotouttamispalvelukeskusten, paikallisviranomaisten, sosiaaliturvalaitosten, mahdollisten työnantajien ja työmarkkinaosapuolten palveluihin.** Tämä voidaan toteuttaa tiedotus- ja koulutustilaisuuksilla ja kehittämällä jäsenvaltioita hyödyntämään EU-tason aloitteita, kuten osaamissopimusta⁽¹⁸⁾.
- Tilapäistä suojelua ja tarvittaessa kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua saavien henkilöiden **työmarkkinoille integroitumisen helpottaminen** seuraavasti:
 - Rohkaistaan EU:hun saapuvia **rekisteröitymään nopeasti paikallisiin julkisiin työvoimapalveluihin**, esimerkiksi antamalla asiaa koskevia tietoja saapumisen yhteydessä tai vastaanottokeskuksissa.

⁽¹⁷⁾ Työmarkkinoiden eurooppalainen kotouttamiskumppanuus (europa.eu). Kumppanuuteen osallistuvat Euroopan komissio ja viisi työmarkkinaosapuolta ja talouselämän osapuolta (Euroopan ammatillinen yhteisjärjestö EAY, BusinessEurope, käsiteollisuuden ja pienten ja keskisuurten yritysten eurooppalainen liitto SMEUnited, Julkisten työnantajien ja julkisten yritysten eurooppalainen keskus SGI Europe ja Euroopan kauppa- ja teollisuuskamarien liitto Eurochambres). Kumppanuus käynnistettiin vuonna 2017. Sen jälkeen työmarkkinaosapuolet ja talouselämän osapuolet ovat toteuttaneet lukuisia työmarkkinoille integroitumista koskevia toimia yli 20 EU-maassa. Euroopan komissio on yhteisrahoittanut useita innovatiivisia hankkeita, joilla autetaan pakolaisia ja muita maahanmuuttajia integroitumaan työmarkkinoille. Komissio tekee yhteistyötä työmarkkinaosapuolten ja talouselämän osapuolten kanssa vahvistaakseen työmarkkinoiden eurooppalaista kotouttamiskumppanuutta ja helpottaakseen Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten integroitumista työmarkkinoille.

⁽¹⁸⁾ Osaamissopimus on yhteinen toimintamalli osaamisen kehittämiseksi Euroopassa. Komissio kannustaa sopimuksen sidosryhmiä tarjoamaan konkreettisia koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville.

- Otetaan huomioon **Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten tarpeet** kansallisten viranomaisten ja julkisten työvoimapalvelujen työssä
 - ensisijaisesti kiinnittämällä erityistä huomiota **ammatteihin, joissa tilapäistä suojelua ja kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua saavat henkilöt voivat tukea muita Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia** (esimerkiksi lääkärit, sairaanhoitajat, opettajat ja kouluttajat, varhaiskasvatus- ja hoivatyöntekijät, työmarkkinaneuvojat sekä julkisten työvoimapalvelujen työntekijät). Tämä voitaisiin varmistaa vähentämällä tällaisiin ammatteihin pääsyn esteitä ja tekemällä yhteistyötä Ukrainan viranomaisten ja ukrainalaisten maahanmuuttajayhteisöjen kanssa;
 - huomioimalla erityisesti **naisten työmarkkinoille pääsy** ja etenkin sellaisten naisten tarpeet, joilla on lapsia, myös siltä osin kuin on kyse oikeudesta lastenhoitoon, varhaiskasvatukseen ja kouluopetukseen, mikä voi auttaa heitä hyödyntämään työllistymismahdollisuuksia;
 - kannustamalla sijoittumaan aloille ja ammatteihin, joilla on **pulaa työvoimasta** vastaanottavissa jäsenvaltioissa. Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskukseen **Cedefopin analyysi** ⁽¹⁹⁾ **avoimista työpaikoista eri puolilla Eurooppaa** voi auttaa jäsenvaltioita selvittämään, mitä osaamista tarvitaan ja missä sitä tarvitaan, myös alueittain. Myös Euroopan työviranomaisen raportti työvoiman vajeista ja ylitarjonnasta ⁽²⁰⁾ voi tukea jäsenvaltioita tarpeiden kartoittamisessa;
 - **lisäämällä tietoisuutta monimuotoisuudesta työpaikalla ja tarjoamalla yhteiskuntaan ja sosiaalisiin ja kulttuurisiin seikkoihin liittyviä perehdytyskursseja** sekä huomioimalla tiettyjen ryhmien tarpeet (esimerkiksi naiset, vammaiset, vähemmistöt) ja tiedottamalla heille oikeudesta syrjimättömyyteen ja siitä, mitä he voivat tehdä, jos näitä oikeuksia rikotaan.
- Vahvistetaan suotuisia edellytyksiä, joilla mahdollistetaan **ansiotyö ja itsenäinen ammatinharjoittaminen**,
 - **tukemalla työnantajia**, jotka palkkaavat Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä, ja myönnetään **lisätukea startup-yritysten perustamiseksi**. Myös **sosiaalisen talouden** yritykset ja verkostot voivat auttaa integrointitoimissa;
 - **sallimalla** Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien henkilöiden **osallistua yrittäjyyden tukiohjelmiin**. Tämä käsittää esimerkiksi koulutus-, mentointi-, valmennus- ja verkostoitumistuen sekä mikrorahoituksen tai yhdistelmän taloudellisia ja muita tukitoimenpiteitä. Tähän voidaan käyttää **Better Entrepreneurship Policy Tool -työkalua** ⁽²¹⁾;
 - **edistämällä eurooppalaista yrittäjyyttä tukevia ohjelmia**, kuten Erasmus nuorille yrittäjille -ohjelmaa ⁽²²⁾ ja Yritys-Eurooppa-verkosta ⁽²³⁾.
- **Mahdollisimman laajan työmarkkinoille pääsyn tarjoaminen** niille, jotka toimivat palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana
 - **estämällä hyväksikäytön ja pimeän työn riski** ⁽²⁴⁾ siten, että varmistetaan eri toimijoiden välinen yhteistyö, mukaan lukien lainvalvonta- ja työsuojeluviranomaiset, pimeän työn vastaista yhteistyötä edistävissä eurooppalaisessa foorumissa, ihmiskaupan torjuntaa koskevassa EU:n strategiassa vuosiksi 2021–2025 ⁽²⁵⁾ ja yhteisessä ihmiskaupan vastaisessa suunnitelmassa viime vuosina toteutetun kokonaisvaltaisen lähestymistavan mukaisesti ja tuetaan Ukrainan sotaa pakenevien ihmisten joukossa niitä, jotka ovat vaarassa joutua tällaisen hyväksikäytön uhreiksi ⁽²⁶⁾;

⁽¹⁹⁾ Skills-OVATE | CEDEFOP (europa.eu)

⁽²⁰⁾ Analyysi työvoiman vajeista ja ylitarjonnasta 2021 | Euroopan työviranomaisen (europa.eu)

⁽²¹⁾ Kotisivu | Better Entrepreneurship Policy -työkalu: Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön ja komission kehittämä työkalu, joka on tarkoitettu paikallisen, alueellisen tai kansallisen tason päättäjille ja muille asiasta kiinnostuneille tahoille, jotka haluavat tutkia, miten julkisella politiikalla voidaan tukea nuoria, naisia, maahanmuuttajia ja työttömiä yrityksen perustamisessa ja itsenäisessä ammatinharjoittamisessa sekä tukea yhteiskunnallisten yritysten kehitystä.

⁽²²⁾ Erasmus nuorille yrittäjille (erasmus-entrepreneurs.eu): ohjelmassa pyritään antamaan yrittäjiksi pyrkiville eurooppalaisille tarvittavat taidot pienen yrityksen käynnistämiseksi ja/tai johtamiseksi menestyksekkäästi Euroopassa.

⁽²³⁾ Yritys-Eurooppa-verkosto (europa.eu): verkosto auttaa yrityksiä innovoimaan ja kasvamaan kansainvälisesti. Se on maailman suurin pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) tukiverkosto.

⁽²⁴⁾ Katso esimerkiksi Varhaisvaroitussuunnitelma - Ukrainan sota: Ukrainasta EU:hun saapuvat pakolaiset ovat vaarassa joutua hyväksikäytetyiksi osana ihmiskauppaa | Europol (europa.eu) (englanniksi)

⁽²⁵⁾ COM(2021) 171 final.

⁽²⁶⁾ Uusi ihmiskaupan vastainen suunnitelma Ukrainan sotaa pakenevien ihmisten suojelemiseksi (europa.eu) (englanniksi).

- **jättämällä käyttämättä tilapäistä suojelua koskevan direktiivin 12 artiklan mukainen mahdollisuus antaa etusija EU:n kansalaisille** ja niiden maiden kansalaisille, joita sitoo sopimus Euroopan talousalueesta, tai laillisesti maassa oleskeleville, työttömyyskorvausta saaville kolmansien maiden kansalaisille;
- varmistamalla, että työmarkkinoita koskevilla toimilla **otetaan aina huomioon vammaisten henkilöiden näkökulma** ja varmistetaan tietojen ja palvelujen saatavuus Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteen 17 ja Yhdistyneiden kansakuntien vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen sitoumusten mukaisesti.

Esimerkkejä asiaankuuluvista EU:n rahoittamista hankkeista

EU:n rahoittamat hankkeet ⁽²⁷⁾ voivat toimia inspiraationa ja esimerkkeinä hyvistä käytännöistä. Esimerkiksi **”nopean kotouttamisen” ohjelmat**, joissa keskitytään sekä kieleen että työpaikkakoulutukseen, ovat osoittautuneet erityisen tehokkaiksi turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kotouttamisessa.

Työssä käyvien pakolaisten mahdollisuuksien edistämistä koskeva hanke Fostering Opportunities of Refugee Workers (FORWORK) ⁽²⁸⁾ on EaSI-ohjelmasta rahoitettu pilottihanke, jonka tavoitteena on Piemonten (Italia) ja Albanian vastaanottokeskuksissa oleskelevien turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten integroiminen työmarkkinoille. Hankkeessa tarjotaan taitojen arviointia ja sukupuolispesifisiä mentorointipalveluja yhdistettynä kieli- ja ammattikoulutukseen yksilöllisten integroitumissuunnitelmien laatimiseksi.

Toinen esimerkki EaSI-ohjelmasta rahoitetusta pilottihankkeesta on **Fast track action boost (FAB)** ⁽²⁹⁾, jossa keskityttiin kaupunkien lähestymistapaan pakolaisten ja heidän perheidensä, erityisesti naisten, integroimiseksi työmarkkinoille mahdollisimman nopeasti. Hankkeeseen osallistuivat Belgrad, Berliini, Madrid, Milano, Tukholma ja Wien.

Onnistunut esimerkki useiden sidosryhmien kumppanuuksista on **Labour INT** ⁽³⁰⁾-hanke, jolla edistetään turvapaikanhakijoille ja pakolaisille tarkoitettuja monikerroksisia kotouttamispolkuja (siitä hetkestä, kun henkilö saapuu maahan, siihen kun hän saa työpaikan, mukaan lukien koulutus ja työharjoittelu) yritysten, teollisuus- ja kauppakamarien, ammattijärjestöjen ja maahanmuuttajajärjestöjen tarpeiden ja valmiuksien pohjalta.

Esimerkkejä ESR:stä rahoitetuista hankkeista, joissa keskitytään naispuolisten maahanmuuttajien integroimiseen työmarkkinoille, ovat muun muassa **Stark im Beruf** ⁽³¹⁾ (Saksa) maahanmuuttajataustaisille äideille, **Mirjam** ⁽³²⁾ Ruotsiin saapuville naisille ja **CIAO** ⁽³³⁾ (Luxemburg) maahanmuuttajataustaisille naisille.

2.2. Osaamisen kartoittaminen ja nopea ammattipätevyden tunnustaminen

Tilapäistä suojelua ja kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua saavien henkilöiden on voitava saada osoittaa osaamisensa ja pätevyytensä, jotta he voivat siirtyä nopeasti työmarkkinoille. Useat jäsenvaltiot ovat ottamassa käyttöön menettelyjä, joilla arvioidaan opintojen ja tutkintojen vastaavuutta silloin, kun asiakirjat ovat saatavilla, tai validoidaan osaaminen ja aiemmat opinnot ja kokemus (esimerkiksi testeillä, taitojen arvioinnilla tai osoittamisella käytännössä, haastattelulla tai verkossa tapahtuvan itsearvioinnin avulla) silloin, kun asiakirjoja ei ole saatavilla. On tärkeää, että näillä toimenpiteillä ei luoda tarpeettomia esteitä tosiasialliselle pääsylle työmarkkinoille, mukaan lukien esimerkiksi kielivaatimukset.

⁽²⁷⁾ Esimerkkejä hankkeista löytyy seuraavilta verkkosivustoilta: ESR-verkkosivusto, ESR+ -verkkosivusto ja Euroopan kotouttamisasioiden verkkosivusto. Tuoreimmat esimerkit pakolaisten ja maahanmuuttajien kotouttamisesta esitetään tiivistettynä keskinäistä oppimista käsittelevien konferenssien 2021, 2020 ja 2019 loppu- ja temaattisissa raporteissa.

⁽²⁸⁾ Forwork

⁽²⁹⁾ FAB

⁽³⁰⁾ Labour-INT

⁽³¹⁾ Stark im Beruf

⁽³²⁾ Mirjam

⁽³³⁾ CIAO

Säänneltyjen ammattien, kuten tiettyjen terveystyö- ja opetusalan ammattien, harjoittaminen edellyttää yleensä ulkomaisen pätevyyden arviointia ja muodollista tunnustamista. Suosituksessa tutkintojen tunnustamisesta annetaan ohjeita ja käytännön neuvoja nopean, oikeudenmukaisen ja joustavan tunnustamisprosessin varmistamiseksi ja korostetaan akateemisen pätevyyden, kuten yliopistotutkintojen, tunnustamisen merkitystä. Useimmat oppimishjelmat (mukaan lukien työmarkkinoilla ja työssä tarjottavat oppiminen tai todistukset) eivät kuitenkaan liity säänneltyihin ammatteihin. Monilla voi olla myös työssä, yritystoiminnassa tai muissa yhteyksissä, kuten vapaaehtoistyössä, hankittuja taitoja. Tällaiset taidot voivat olla erittäin arvokkaita työmarkkinoilla, mutta vaarana on, että ne jäävät tunnustamatta ja niitä aliarvostetaan.

Komissio tarjoaa loppukäyttäjille ja välittäjille useita osaamiseen liittyviä välineitä, jollainen on esimerkiksi nyt myös ukrainaksi saatavilla oleva EU:n taitoprofiilityökalu kolmansien maiden kansalaisille⁽³⁴⁾. Välineellä voidaan tukea ukrainankielisiä työnhakijoita ja niitä, jotka haluavat jatkaa koulutustaan ja opintojaan. Välineessä kartoitetaan taidot ja kerätään näyttöä pätevyydestä ja kokemuksesta strukturoidun haastattelun avulla. Myös eurooppalainen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokitus (ESCO)⁽³⁵⁾ on kesäkuusta lähtien ollut saatavilla ukrainaksi. Näin voidaan helpottaa taitoprofiilityökalun ja samankaltaisten yksityisten toimijoiden työkalujen käyttöä. Europassin ePortfolio⁽³⁶⁾ asetettiin saataville ukrainaksi huhtikuun lopulla 2022. Komissio on myös käynnistämässä EU:n osaajareserviä koskevaa pilottihanketta⁽³⁷⁾. Pilotissa perustetaan EU:n laajuinen verkkoportaali, jonka avulla Ukrainasta paenneet ihmiset voivat rekisteröidä osaamisensa ja kiinnostuksensa työpaikan saamiseksi ja siten helpottaa kyseisessä yhteisössä saatavilla olevien taitojen kartoittamista ja mahdollista yhteensovittamista työnantajien tarpeisiin. Pilottihankkeen suunnittelusta käydään keskusteluita jäsenvaltioiden ja keskeisten sidosryhmien kanssa.

Jotta varmistetaan, että työnantajat ja koulutuksen tarjoajat voivat tulkita Ukrainan tutkintoja helpommin yli rajojen, komissio on tehnyt yhteistyötä Euroopan koulutussäätiön (ETF), Ukrainan viranomaisten⁽³⁸⁾ ja EU:n jäsenvaltioiden kanssa ja verrannut keskenään Ukrainan kansallista tutkintojen viitekehystä ja eurooppalaista tutkintojen viitekehystä (EQF). ETF on perustanut resurssikeskuksen⁽³⁹⁾, joka auttaa Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä antamalla heille tietoa siitä, miten he voivat jatkaa koulutustaan ja hakea apua pätevyytensä tunnustamiseen. Apua tarjotaan myös niille, jotka tarvitsevat apua tietojen tulkitsemiseen. Komissio tutkii myös mahdollisuutta laatia eurooppalaisten digitaalisten osaamistodistusten avulla uudelleen digitaalisesti niiden henkilöiden tutkintotodistukset, joilla ei pakenevien vuoksi ole tarvittavia asiakirjoja.

➔ Komissio kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon seuraavat seikat, kun ne toteuttavat taitojen ja pätevyyksien kartoittamiseen ja tunnustamiseen liittyviä toimia:

- **Sen varmistaminen, että ihmisten taidot ja pätevydet voidaan tarvittaessa arvostaa, arvioida ja tunnustaa nopeasti riippumatta siitä, onko asiakirjoja saatavilla**, esimerkiksi tukemalla ansioluetteloiden laatimista, testaamalla taitoja ja hankkimalla uudelleen puuttuvat pätevyyteen liittyvät asiakirjat. Julkisten työvoimapalvelujen, työmarkkinaosapuolten, pätevyyksien validoinnista ja tunnustamisesta vastaavien laitosten, kuten tutkintotodistusten akateemisen tunnustamisen kansallisten tiedotuskeskusten⁽⁴⁰⁾, ja Ukrainan viranomaisten välinen yhteistyö on välttämätöntä, jotta voidaan tukea taitojen ja tutkintojen nopeaa, maksutonta ja yksinkertaista kartoittamista ja tunnustamista ja varmistaa, että näistä vaihtoehdoista tiedotetaan tehokkaasti Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville ihmisille.
- Aikaisempien opintojen, myös epävirallisen ja arkioppimisen, ja kokemuksen arvioinnista ja tunnustamisesta vastaavien tahojen rohkaiseminen **tekemään proaktiivisesti yhteistyötä Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten** ja heitä tukevien organisaatioiden kanssa sen varmistamiseksi, että kaiken osaamistason ihmisiä voidaan tukea taitojensa tunnustamisessa ja kartoittamisessa.

⁽³⁴⁾ Taitoprofiili (europa.eu): tämä monikielinen työkalu on tarkoitettu kolmansien maiden kansalaisille apua tarjoavien organisaatioiden käyttöön. Sen avulla voidaan kartoittaa kolmansien maiden kansalaisten taitoja, pätevyyksiä ja työkokemusta ja antaa heille henkilökohtaista neuvontaa jatkotoimista, kuten tutkintojen tunnustamisesta, taitojen validoimisesta, jatkokoulutuksesta tai työllistämisen tukipalveluista.

⁽³⁵⁾ Kotisivu (europa.eu): ESCO on monikielinen eurooppalainen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokitus. Se toimii sanastona, jossa kuvataan, yksilöidään ja luokitellaan EU:n työmarkkinoiden ja koulutuksen kannalta merkityksellisiä ammatteja, taitoja ja tutkintoja.

⁽³⁶⁾ Kotisivu | Europass: Europass on joukko verkkotyökaluja, joilla voi laatia ansioluettelon ja saatekirjeen sekä hakea töihin ja koulutukseen EU:ssa.

⁽³⁷⁾ Pilotin käynnistämisen ensimmäiset vaiheet esitetään komission tiedonannossa *Osaajien houkutteleva EU:hun*, 27. huhtikuuta 2022 (COM(2022) 657 final).

⁽³⁸⁾ Kuten opetusministeriö, tutkintojen tunnustamisen kansallinen virasto, korkeakoulutuksen laadunvarmistusvirasto ja korkeakoulututkintojen tunnustamisen kansallinen tiedotuskeskus (ENIC-NARIC-keskus).

⁽³⁹⁾ Tietoa työstä ja koulutuksesta ukrainalaisille ja EU-maille| ETF (europa.eu) (englanniksi).

⁽⁴⁰⁾ ENIC-NARIC-verkosto: ENIC-NARIC-verkosto (korkeakoulututkintojen tunnustamisen kansallisten tiedotuskeskusten verkosto) kehitti Erasmus+ -ohjelman Q-entry-hankkeen. Kyseessä on tietokanta, joka kattaa jäsenvaltiot ja EU:n ulkopuoliset maat ja tarjoaa tietoa korkea-asteen koulutukseen johtavista tutkinnoista.

Esimerkkejä asiaankuuluvista EU:n rahoittamista hankkeista

Belgiassa (Valloniassa) ESR:stä rahoitustukea saavat taitojen validointikeskukset, **Skills validation centres** ⁽⁴¹⁾, voivat auttaa ammattikokemusta omaavia Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä saamaan osaamisensa virallisesti validoiduksi maksutta. Virallinen tunnustaminen auttaa heitä todistamaan taitonsa työnantajille, jatkamaan opintojaan ja hakeutumaan ammattiin.

2.3. Ammatillinen peruskoulutus

Komissio tekee yhteistyötä Euroopan koulutussäätiön kanssa tukeakseen ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opiskelun jatkamista verkossa. Erityisesti Euroopan koulutussäätiö tekee yhteistyötä Ukrainan viranomaisten ja muiden kumppanien kanssa tunnistaakseen ja kerätäkseen jäsenvaltioista ja kumppanimaista verkko-oppimissisältöä ja -koulutusresursseja, kuten mikrokursseja ja lyhyitä ammatillisia moduuleja, joita voitaisiin levittää laajasti, jotta Ukrainasta siirtymään joutuneille oppijoille voitaisiin tarjota oppimismahdollisuuksia, jotka johtavat erityisiin ammatillisiin taitoihin ja mikrotutkintoihin.

Ammatilliseen koulutukseen liittyviä toimia koskeva kyselytutkimus

Saadakseen tietoa jäsenvaltioissa tähän mennessä toteutetuista ammatilliseen koulutukseen liittyvistä toimista ja tukeakseen hyvien käytäntöjen vaihtoa komissio teki maaliskuussa 2022 **kyselytutkimuksen**, joka oli kohdistettu ammatillisen koulutuksen neuvoa-antavan komitean jäsenille, ammatillisesta koulutuksesta vastaaville, eurooppalaisille ammatillisen koulutuksen tarjoajien yhdistyksille ja osaamissopimuksen osapuolille (yritykset, järjestöt, kauppakamarit, koulutuksen tarjoajat ja muut).

Alustavat tulokset ⁽⁴²⁾ antavat yleiskatsauksen jäsenvaltioiden tähänastisiin toimiin ja esimerkkejä hyvistä käytännöistä, jotka voivat toimia inspiraationa muille. Tähän kuuluvat menettelyjen nopeuttaminen, opintojen vastaavuuteen ja validointiin liittyvät menettelyt, henkilökohtaiset suunnitelmat, mentorointi ja neuvonta, työssäoppiminen ja valmennuskurssit, mukaan lukien kielitaito ja ihmissuhdetaidot.

➔ Komissio kehottaa jäsenvaltioita

— **varmistamaan nopean pääsyn ammatilliseen peruskoulutukseen, myös oppisopimuskoulutukseen, yhteistyössä työmarkkinaosapuolten ja talouselämän osapuolten kanssa, lisäämään laadukkaan työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen tarjontaa** laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisten puitteiden ⁽⁴³⁾ periaatteiden mukaisesti, myös palkkauksen osalta;

⁽⁴¹⁾ CVDC | Site de la validation des compétences (validationdescompetences.be)

⁽⁴²⁾ Alustavat tulokset: Kysely Ukrainan pakolaisten integroitumisesta ammatilliseen koulutukseen - Työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasiat - Euroopan komissio (europa.eu) (englanniksi).

⁽⁴³⁾ Neuvoston suositus, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2018, laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisista puitteista (EUVL C 153, 2.5.2018, s. 1.).

- **tukemaan ammatillisen koulutuksen tarjoajia** antamalla lisärahoitusta ja helpottamalla koulutusohjelmien mukauttamista Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien oppijoiden tarpeisiin ja **harkitsemalla sellaisten tilapäistä suojelua ja kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua saavien henkilöiden palkkaamista, jotka ovat ammatillisen koulutuksen opettajia ja kouluttajia;**
- **tunnustamaan aiempia koulutusjaksoja ja pätevyyskiä** hyödyntämällä olemassa olevia validointimenettelyjä koulutuspolkujen suunnittelemiseksi asianmukaisesti ja ottamaan työmarkkinaosapuolet ja talouselämän osapuolet mukaan auttamaan ukrainalaisia nuoria opiskelijoita osallistumaan ammattikokeeseen, jotta heille voidaan myöntää pätevyyteen perustuvia ammatillisia todistuksia;
- **tutkimaan mahdollisuuksia pidentää** sellaisten ukrainalaisten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden **Erasmus + -liikkuvuusjaksoja**, jotka eivät voi palata kotiin ja saattavat hakea tilapäistä suojelua.

Esimerkkejä asiaankuuluvista EU:n rahoittamista hankkeista

ESR:stä yhteisrahoitusta saavan, Bukarestissa toimivan First Room -hankkeen avulla ammatillinen oppilaitos **Concordia Vocational School** ⁽⁴⁴⁾ tarjoaa koulutus- ja neuvontapalveluja sellaisten lasten ja nuorten tukemiseksi, jotka ovat lähimenneisyydessä kuuluneet viranomaisten suojelujärjestelmien piiriin. Kyseinen ammatillinen oppilaitos myöntää pätevyydystodistuksia ja antaa työllistymis- ja ammatinvalinnanohjausta. Integroiduilla palveluilla tuetaan myös järjestelmästä poistuneita nuoria vuokraamalla heille asunto tai huone oppilaitoksen kauttakulkukeskuksessa. Tällä hetkellä se tukee myös Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä.

2.4. Aikuisväestön täydennyskoulutus- ja uudelleen koulutusmahdollisuudet työmarkkinoille pääsyn helpottamiseksi

Tilapäistä suojelua saavien henkilöiden on voitava osallistua aikuiskoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja käytännön työharjoitteluun. Käytännön työssäoppiminen on osoittautunut erittäin tehokkaaksi maahanmuuttajien ja pakolaisten kotouttamisessa. Lisäksi pehmeiden ja kovien taitojen (mukaan lukien yrittäjyystaidot, omaehtoinen kehitys ja tietotekniikan perustaidot) sekä kielitaidon parantaminen (myös työssä tapahtuvan toiminnan kautta) on keskeistä onnistuneen työmarkkinoille ja yhteiskuntaan osallistumisen kannalta, myös siltä osin kuin on kyse maahanmuuttajien tietoisuudesta oikeuksistaan ja oikeuksien toteutumisesta. Investoimalla nyt Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten taitoihin jäsenvaltiot voivat antaa merkittävän panoksen Ukrainan tulevaan jälleenrakentamiseen.

➔ Komissio kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon seuraavat seikat, kun ne toteuttavat aikuisväestön koulutukseen liittyviä toimia:

- **Kohdennettujen täydennys- ja uudelleen koulutusmahdollisuuksien, ammatillisen koulutuksen ja/tai käytännön työharjoittelun tarjoaminen mahdollisimman nopeasti** ottaen huomioon erityisryhmien (esimerkiksi naisten, vammaisten ja vähemmistöjen) tarpeet ja tukien heitä näiden mahdollisuuksien tehokkaassa hyödyntämisessä. Jäsenvaltioita kannustetaan tekemään yhteistyötä koulutuksen tarjoajien, työmarkkinaosapuolten ja talouselämän osapuolten sekä yksityisen sektorin kanssa sen varmistamiseksi, että nämä mahdollisuudet vastaavat työmarkkinoiden tarpeita ja osaamisvajetta.
- **Tuki- ja tiedotustoimet täydennys- ja uudelleen koulutusmahdollisuuksiin tarttumisen helpottamiseksi**, mukaan lukien apu asianmukaisten ohjelmien ja taloudellisen tuen määrittämisessä (kuten koulutussetelit ja yksilölliset oppimistilit).

⁽⁴⁴⁾ Komissaari Schmit tutustui Ukrainan pakolaisia tukevaan ESR-hankkeeseen Romaniassa | Euroopan sosiaalirahasto plus (europa.eu)

Esimerkkejä asiaankuuluvista EU:n rahoittamista hankkeista

Erasmus+ -ohjelmasta tukea saava **Omnian Osaamiskeskus** ⁽⁴⁵⁾ (Suomi) tarjoaa Espoon maahanmuuttajille palveluja maahanmuuttajien ammatillisten taitojen parantamiseksi ja työllisyyden edistämiseksi. Se tarjoaa muun muassa koulutusta, valmennusta, neuvontaa ja suomen kielen kursseja.

ESR:stä rahoitusta saavassa hankkeessa **Bremen Integration Qualification** ⁽⁴⁶⁾ (Saksa) keskitytään oppimismahdollisuuksiin ja 18–26-vuotiaiden maahanmuuttajien työllistymisväyliin sekä tarjotaan intensiivisiä kielikursseja. Hanketta hallinnoi Punainen Risti, ja siitä tuetaan jo Ukrainan sotaa pakenevia nuoria.

2.5. Mahdollisuuksien tarjoaminen aikuisille koulutuksen loppuun saattamiseksi

Jäsenvaltiot voivat antaa tilapäistä suojelua saaville aikuisille mahdollisuuden hakeutua yleiseen koulutusjärjestelmään. Tästä voi olla hyötyä niille, jotka eivät ole voineet suorittaa muodollista peruskoulutustaan ja saada toisen asteen tutkintoa tai joiden korkea-asteen opinnot keskeytyivät hyökkäyksen käynnistyttyä tai joilla ei ollut mahdollisuutta edetä korkea-asteen koulutukseen. Toimet hyödyttävät paitsi asianomaisia henkilöitä myös EU:ta ja viime kädessä myös Ukrainaa.

➔ Komissio kehottaa jäsenvaltioita ottamaan huomioon seuraavat seikat, kun ne toteuttavat aikuisille suunnattuja koulutuksen päättämiseen liittyviä toimia:

- **Peruskoulutusmahdollisuuksien tarjoaminen Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville aikuisille, mukaan lukien toisen mahdollisuuden tarjoava oppiminen.** Mahdollisuuksien olisi oltava joustavia ja kohdennettuja ja niissä olisi otettava huomioon tilapäistä suojelua ja kansallisen lainsäädännön mukaista asianmukaista suojelua saavien henkilöiden tarpeet. Tältä osin jäsenvaltioita kehoitetaan tekemään yhteistyötä sidosryhmien kanssa, mukaan lukien kansalaisyhteiskunnan ja yhteisöjen järjestelyt, ja tukemaan yksilöitä, jotta he voivat hyödyntää mahdollisuuksia tehokkaasti.
- **Mahdollisuuksien tarjoaminen korkea-asteen opinnoista kiinnostuneille Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville aikuisille** jo aloitettujen opintojen loppuun saattamiseksi tai uusiin koulutusohjelmiin osallistumiseksi. Tältä osin jäsenvaltiot voivat kannustaa ja tukea korkea-asteen oppilaitoksia opiskelijoiden rekisteröimisessä ja siinä, että opiskelijat voivat jatkaa etäopiskelua, myös esimerkiksi edistämällä EU:n ja Ukrainan korkeakoulujen yhteistyötä, mikä helpottaisi myös mahdollista paluuta Ukrainan järjestelmään.
- **Infrastruktuurin, kuten tutkintokeskusten ja tietoteknisten laitteiden, käytön mahdollistaminen ja yhteistyö Ukrainan viranomaisten kanssa, jotta kotiseudultaan siirtymään joutuneet henkilöt voivat osallistua** Ukrainan korkea-asteen oppilaitosten **pääsykokeisiin.**

⁽⁴⁵⁾ Tukea ja koulutusta maahanmuuttajille Osaamiskeskuksessa | Omnia

⁽⁴⁶⁾ Työllistymisväyliä maahanmuuttajille kieltenoppimisen kautta | Euroopan sosiaalirahasto plus (europa.eu) (englanniksi).

3 EU:N RAHASTOISTA MYÖNNETTÄVÄ TUKI

Tässä tiedonannossa tarkoitettuja toimia voidaan tukea EU:n eri rahastoista ja aloitteista. Viimeaikaisissa muutoksissa voimassa oleviin asetuksiin on keskitytty ohjelmakaudella 2014–2020 etenkin Euroopan sosiaalirahastossa (ESR), Euroopan aluekehitysrahastossa (EAKR), vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastossa (FEAD) ja turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastossa (AMIF) käyttämättä jääneisiin varoihin.

CARE-tukitoimessa (koheesiopoliittinen tukitoimi Euroopan pakolaisten auttamiseksi), jota varten muutettiin rahastoja koskevia asetuksia ⁽⁴⁷⁾, keskitytään myöntämään jäsenvaltioille lisäjoustoa, jotta ne voivat ottaa nopeasti käyttöön EU:n koheesiorahastoja soveltamisalaa muuttamatta.

CARE-tukitoimi

CARE-asetuksella tehdyt tärkeimmät muutokset ovat:

- Tuki Ukrainan kriisin johdosta toteutettaville toimille 24. helmikuuta 2022 alkaen, myös kyseisen päivämäärän jälkeen jätetyt hakemukset.
- Jäsenvaltiot voivat käyttää ESR:ää tai EAKR:ää muun rahaston nojalla tukikelpoisten toimien tukemiseen ilman rajoituksia. Esimerkiksi infrastruktuurihankkeisiin osoitetut EAKR:n varat voidaan kohdentaa uudelleen sosiaalista osallisuutta, sosiaalipalveluja ja koulutusta koskeviin ESR-tyyppisiin toimenpiteisiin ja samoin ESR:n varoja voidaan käyttää Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville ihmisille tarkoitettujen laitteiden ja infrastruktuurin rahoittamiseen.
- Jäsenvaltiot voivat saada 100-prosenttisen korvauksen komissiolle ilmoitetuista menoista 30. kesäkuuta 2022 asti ⁽⁴⁸⁾.
- Jäsenvaltiot voivat kohdentaa myös REACT-EU-välineen määrärahasa (yhteensä jopa 10 miljardia euroa) kriisin ratkaisemiseen.
- Jäsenvaltioille annettiin 3,5 miljardia euroa lisää REACT-EU-ennakkorahoitusta ⁽⁴⁹⁾ (josta hyötyivät erityisesti ne jäsenvaltiot, jotka vastaanottivat eniten Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä).
- Jäsenvaltiot voivat käyttää uutta yksikkökustannusta, joka on 40 euroa/viikko/henkilö, mikä auttaa tarjoamaan välitöntä apua ja yksinkertaistaa menoilmoituksia koskevia sääntöjä ⁽⁵⁰⁾.

⁽⁴⁷⁾ Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä annettu asetus (EU) N:o 1303/2013 sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320.) ja vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastosta annettu asetus (EU) N:o 223/2014 (EUVL L 72, 12.3.2014, s. 1).

⁽⁴⁸⁾ Tilikaudelta, joka alkaa 1. heinäkuuta 2021 ja päättyy 30. kesäkuuta 2022.

⁽⁴⁹⁾ Kaikkien jäsenvaltioiden osalta alkuperäistä REACT-EU-ennakkorahoitusta nostettiin 11 prosentista 15 prosenttiin ja ensimmäisten saapumisjäsenvaltioiden (HU, PL, RO, SK) ja niiden jäsenvaltioiden osalta, joihin saapui eniten ihmisiä niiden väestömäärään nähden (yli 1 prosentti koko väestöstä 23. maaliskuuta: AT, BG, CZ, EE, LT), se nostettiin 45 prosenttiin.

⁽⁵⁰⁾ Ukraina: Koheesiorahoituksen käytön helpottaminen ja nopeuttaminen jäsenvaltioissa pakolaisten kiireellisten tarpeiden täyttämiseksi | Euroopan sosiaalirahasto plus (europa.eu) (englanniksi). Tätä voidaan soveltaa kaikkiin niihin, jotka saavat tilapäistä suojelua tilapäistä suojelua koskevan direktiivin nojalla, ja sitä voidaan käyttää enintään 13 viikon ajan saapumisen jälkeen.

Asetuksella (EU) 2022/585⁽⁵¹⁾, joka annettiin 6. huhtikuuta, jatketaan turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (AMIF), sisäisen turvallisuuden rahaston (ISF) ulkorajojen ja viisumipolitiikan rahoitusvälineen ja ISF:n poliisiyh-teistyön täytäntöönpanokautta yhdellä vuodella (kesäkuuhun 2024 asti) ja vapautetaan kauden 2014–2020 AMIF-rahastojen tiettyihin tarkoituksiin varatut varat.

Jotta jäsenvaltiot voivat hyödyntää käytettävissä olevia rahoitusmahdollisuuksia ja ohjelmajärjestelyjä parhaalla mahdollisella tavalla, komissio on laatinut ohjeellisen luettelon tukikelpoisista toimista, joita voidaan rahoittaa ESR:stä, FEAD:sta, EAKR:stä, AMIF:sta ja ISF:n ulkorajojen ja viisumipolitiikan rahoitusvälineestä, ja perustanut pääasiassa mutta ei pelkästään ohjelmaviranomaisille tarkoitettun kysymys- ja vastaussivuston⁽⁵²⁾, jonka kautta jäsenvaltioille voidaan antaa nopeita ja koordinoituja vastauksia.

ESR:stä voidaan rahoittaa useimpia edellisissä osioissa esitettyjä toimenpiteitä, kuten mentorointia, ammatinvalinnohjausta, täydennys- ja uudelleen koulutusta, työharjoittelua, oppisopimuskoulutusta ja harjoittelujaksoja, julkisille työvoimapalveluille annettavaa tukea sekä järjestelyjä, joilla ehkäistään syrjintää ja varmistetaan tietojen saatavuus kaikille työntekijöille. ESR:stä voidaan rahoittaa myös henkilöstöä, joka työskentelee Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien henkilöiden parissa joko rajalla tai muualla jäsenvaltioissa, sekä lasten ja aikuisten koulutusta ja terveydenhuolto-, asumis- ja sosiaalipalvelujen saatavuutta.

Lisäksi EAKR:stä voidaan tukea yleisten erottelamattomien koulutus-, työllisyys-, asumis- sekä sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuutta kehittämällä (esimerkiksi rakentamalla/kunnostamalla/laajentamalla) saatavilla olevaa infrastruktuuria ja siihen liittyviä laitteita. AMIF:n ja ISF:n ulkorajojen ja viisumipolitiikan rahoitusvälineen sekä ISF:n poliisiyh-teistyön varoista voidaan kattaa Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten ensivastaanottotarpeet ja AMIF:n tapauksessa heidän integroitumisensa vastaanottaviin maihin.

ESR:n keskeisen tehtävän, joka on parantaa työllistymismahdollisuuksia pitkällä aikavälillä, lisäksi siitä voidaan tukea hätätoimenpiteitä (elintarvike- ja perushyödykeapu, majoitus- tai kuljetuskustannukset), jos ne liittyvät henkilökohtaisiin integroitumisväyliin apua antavassa maassa. FEAD:n soveltamisala on vieläkin laajempi, ja sitä voidaan käyttää perushyödykkeinä annettavaan apuun (elintarvikkeet, hygieniatuotteet, vauvojen ja lasten tarvikkeet) vastaanottajan asemasta ja asuinpaikasta riippumatta.

InvestEU-ohjelmasta ja erityisesti osaamis- ja koulutustakuusta saatavaa rahoitusta voidaan käyttää myös osaamisen parantamiseen, itsenäiseen ammatinharjoittamiseen ja sellaisten yritysten tukemiseen, jotka palkkaavat ja kouluttavat siirtymään joutuneita ihmisiä. Koulutusorganisaatiot voivat käyttää sitä tarjontansa laajentamiseen. Lisäksi teknisen tuen välineellä⁽⁵³⁾ voidaan pyynnöstä antaa jäsenvaltioille teknistä tukea työllistämiseen ja koulutukseen sekä sosiaalisen osallisuuden ja koulutuksen edistämiseen.

Erasmus+ -rahoitusmahdollisuuksia on voitu ottaa käyttöön ohjelman sisäänrakennetun joustavuuden ansiosta. Esimerkiksi Venäjän hyökkäyssotaa pakenevat opettajat ja kouluttajat voivat saada taloudellista tukea, jolla helpotetaan heidän integroitumistaan ja autetaan heitä hankkimaan EU:n koulutusjärjestelmissä työskentelyn edellyttämiä taitoja. Pätevää henkilöstöä voidaan lähettää väliaikaisesti alueille, joille Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä on majoitettu. Lisäksi Erasmus+ -yhteistyöhankkeisiin osallistuvat oppilaitokset voivat vastaanottaa oppilaita nopeasti. Erasmus+ -yhteistyöhankkeiden hankevaroja voidaan käyttää joustavasti helpottamaan Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien lasten kotouttamista.

Kaikki tarpeet, jotka liittyvät Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten tukemiseen, voidaan vielä ottaa huomioon meneillään olevassa vuosien 2021–2027 koheesio-ohjelmien valmistelutyössä. Kun ohjelmat on hyväksytty, niitä käytetään rahoittamaan toimia, joilla tuetaan Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä työllistymisessä, koulutuksessa, sosiaalisessa osallisuudessa, asumisessa, sosiaali- ja terveydenhuollossa ja joilla annetaan perushyödykeapua (sulautettaessa FEAD ESR+:aan)⁽⁵⁴⁾. Näiden ohjelmien menot ovat tukikelpoisia 1. tammikuuta 2021 alkaen.

⁽⁵¹⁾ Asetus (EU) 2022/585 turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoon sekä poliisiyh-teistyön, rikollisuuden ehkäisemisen ja torjumisen sekä kriisinhallinnan rahoitusvälineeseen sovellettavista yleisistä säännöksistä annetun asetuksen (EU) N:o 514/2014, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 516/2014 ja turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston perustamisesta annetun asetuksen (EU) 2021/1147 muuttamisesta.

⁽⁵²⁾ Sivusto on puolittain julkinen, ja se on pääasiassa mutta ei pelkästään ohjelmaviranomaisten käytettävissä.

⁽⁵³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/240, annettu 10. helmikuuta 2021, teknisen tuen välineen perustamisesta.

⁽⁵⁴⁾ Komissio julkaisi ”välineistön EU:n varojen hyödyntämiseksi maahanmuuttajataustaisten ihmisten kotouttamisessa ohjelmakaudella 2021–2027” edistääkseen EAKR:n, ESR+:n ja AMIF:n käyttöä täydentävästi maahanmuuttajataustaisten kotouttamisessa.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita

- **hyödyntämään käytettävissä olevia varoja parhaalla mahdollisella tavalla** kaikissa toimissa, joihin tässä tiedonannossa annetaan suuntaviivat;
- **toimimaan koordinaattorina eri vastuuviranomaisten välillä, mukaan lukien alue- ja paikallisviranomaiset**, tarkoituksenmukaisuuden ja täydentävyyden varmistamiseksi;
- **koordinoimaan komission kanssa** ja käyttämään edellä mainittua kysymys- ja vastaussivustoa.

4. PÄÄTELMÄT JA TULEVAT TOIMET

Jäsenvaltioita kehoitetaan jatkamaan pyrkimyksiään tukea Venäjän hyökkäyssotaa pakenevia ihmisiä ja helpottamaan heidän integroitumistaan työmarkkinoille tässä tiedonannossa annettujen suuntaviivojen ja muiden EU:n tasolla tähän mennessä esitettyjen aloitteiden mukaisesti. Niitä kannustetaan tekemään yhteistyötä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa kattavan ja koordinoitun toimintatavan varmistamiseksi ja hyödyntämään kaikkea EU:n tasolla saatavilla olevaa tukea, myös rahoitusta.

Komissio on valmis jatkamaan yhteistyötä kansallisten viranomaisten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa ja antamaan lisäohjeistusta tilanteen kehittyessä muun muassa solidaarisuusfoorumien ja rahoitusta koskevan kysymys- ja vastausfoorumien kautta. Komissio tukee edelleen myös vastavuoroista oppimista jäsenvaltioiden välillä, kerää tietoa jäsenvaltioiden toteuttamista toimista ⁽⁵⁵⁾ muun muassa asiaan liittyvien verkostojen, kuten Euroopan laajuisen julkisten työvoimapalvelujen verkoston ja ammatillisen koulutuksen neuvon-antavan komitean, kautta ja antaa asiaankuuluvaa tietoa Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville ihmisille asiaa koskevilla verkkosivustoilla ⁽⁵⁶⁾ ja sosiaalisessa mediassa. Jokainen Venäjän hyökkäyssotaa pakenevien ihmisten inhimilliseen kehitykseen käytetty euro ja jokainen toteutettu toimi ovat investointi EU:n ja Ukrainan tulevaisuuteen.

⁽⁵⁵⁾ Hyödyntäen esimerkiksi Eurofoundin, Cedefopin ja ETF:n kyselyjä ja seurantatoimia.

⁽⁵⁶⁾ Tietoa Ukrainan sotaa pakeneville | Euroopan komissio (europa.eu)